

REDACȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 111.

ABONAMENTUL

pentru Austro-Ungaria:

pe 1 an	20 cen.
pe 6 an	10 cen.
pe 12 an	5 cen.
pe o lună	2 cen.

N-ri de Duminecă pe an 4 cor.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 70

INSERTIUNILE:

Pe un păg. garnisat: 10 cen. pe linie; a doua oră 15 cen.; a treia oră 20 cen. de fiecare publicare.

Atât abonamentul, cât și inserțiile sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitate.

Subscripțiunile se primesc...

Regretabil!

Ziarele maghiare reproduc cu mare plăcere dintr-o conferință pe care a ținut-o la Pitești (România) poetul Haralamb Lecca.

Când te laudă adversarul — a zis marele Rosetti — să știi că ai făcut un pas greșit... Bucuria și laudele puset maghiare sperăm să-l facă și pe dl Lecca mai rezervat, și când va mai vorbi ori scrie despre Români, se va feri să-i presinte într-o lumină care numai Ungurilor poate să placă.

Dar să cităm din ziarele maghiare:

„In conferința sa Lecca i-a prezentat pe martirii români ungureni“ fără perdea, în adăvărata lor lumină, spunând despre ei, în mijlocul hohotelor de ris a publicului inteligent, între altele și următoarele:

„Și ce să zicem despre Românul din Ungaria? Acesta când sosește dela Predeal, se repede îndată la „Ligă“ și cere *mămăligă* și în calitatea sa de „martir“, Dzeu știe unde, destul că se pricopsește pe unde, ear după-ce a ajuns în bună-stare, începe a-și arăta bunele intenții și față de noua sa patrie, afirmând și scriind în public că Alexandri, cel mai mare poet român, a fost Ovreiu și că Mihai Viteazul a fost șef de haiduci!“

Desigur că dl Lecca nu cunoaște nici pe Românii de aici, nici pe „martirii“ trecuți dincolo.

A generalisa, a zice »Românul din Ungaria« când vrei să persiflezi pe vre-un neajăcut care s'a dus la Ligă, este nu numai o mare nedreptate, ci și o calomnie care nu ne-ar surprinde când ar veni din partea unui

grec ori ungur; dela un literat român ne-am aștepta însă la mai multă cruțare.

Românii d'aici duc adică o luptă grea pentru păstrarea naționalității lor. In lupta aceasta singura încurajare li-e vre-un cuvânt frățesc de dincolo. Nu vrem să dăm cuvintelor nesocotite ale dlui Lecca importanță prea mare: adversarilor nostri politici, șovinistilor d'aici, li-e însă destul și cât a vorbit dl Lecca, pentru a se îmbărbăta încă și mai tare în pornirea lor contra — românismului.

Eată de ce din punct de vedere politic e de condamnat ceea-ce a vorbit dl Lecca în excursia sa pela Pitești. Ear dacă »publicul inteligent« d'acolo a ris și l'a aplaudat când ni-a batjocorit, e dovadă că solidaritatea de rassă nu e dezvoltată pretutindeni și în toate clasele societății românești. In împrejurări analoge, între Unguri un asemenea conferențiar s'ar fi ales cu huiduieli.

Noi așa știm apoi, că frații exilați în România din naintea uneltirilor procurorilor maghiari departe de a fi săvârșit lucruri condamnabile, dar din contra, s'au distins prin activitatea lor: Eugen Brote și Ioan Slavici au fost premiați de Academia Română, ear Sept. Albini și Aurel C. Popovici — aceștia-s martirii cauzei naționale dela noi, cei luați la goană pentru activitatea lor în presă — d'asemeni nu s'au făcut prin nimic vinovați de săgețile dlui Lecca...

Se vede însă treaba. că sub »martiri« dl Lecca nici nu înțelege pe *martiri*, ci pe unul sau altu' dintre ardelenii cu cari nu se află în bune relațiuni și în aceeași tabără

literară... Cu atât mai regretabil deci, dacă de supărarea ce i-au cauzat discuțiile cu acei ardelenii ori criticele lor, se lasă atât de răpit, în cât lovește în *toți* ardelenii și furnisează astfel arme — coadă de topor — adversarilor celor mai fanatici ai românismului.

Probabil că de aceea un ziar maghiar îi și harăzește dlui Lecca titlul de »bărbat politic distins«.

Adevărul e, că rar un Român a făcut presei maghiare atât de prețioase servicii — politice.

Politică, nu glumă. Gazeta dela Brașov în numărul său de ieri scrie:

„După ce s'a anulat alegerea lui Dr. Nicolae Șerban pentru cercul Arpașului, s'a pus alegerea de deputat dietal pe ziua de Luni, 8 Maiu a. c. Mai bine ar fi, ca candidații români, în loc de certe și lupte nefericite purtate cu atâta înverșunare, — cu seriozitate deamă și în bună înțelegere frățiască să caute a promova și sprijini cauza română pe toate acele terene, unde pot face ceva. Dintre toate aceste terene, cel mai greu și cel mai steril în fațte și rezultate de ceva: bine pentru noi, este azi terenul de deputat la dietă. Fie care și a dovedit și dovedește aceasta pe deplin. La o parte, deci, cu certele urgiste și cu frecăările netrebnice.“

Cu alte cuvinte: ce să mai caute naționaliști în cercul Arpașului, — ci lase cercul și mai pe departe tot la dispoziția d-lui N. Șerban...

Eată în ce chip »diplomatic« vreau imaculații naționaliști să servească pe candidatul guvernamental.

Un manuscris neisprăvit.

Toamna aduce cu ea multe amintiri. Foile răcite deșteaptă fiori în suflet ca și pe o apă rece, și pe nesimțite se urcă din trecut lumini stăvoase, figuri, întâmplări. Și toate închid în ele melancolia crîngurilor care parcă visează, a apelor care curg mai încet, a văzduhului prin care se strecoară cucoarele.

Intr-o toamnă, m'a pălit un dor mare de casa și de grădinile unde am copilărit o vreme. Tinerețea are multe ciudățenii de acestea. M'am suit în tren și-am plecat. M'am coborît străin, urmărit de privirile curioase ale slujbașilor noi, și, pe jos, m'am îndreptat spre curtea boerescă. Cunoșteam locurile, cu toate că se făcuse oarecare schimbări.

Suiri costișa trăgănată, pe drum pietruit, pe sub vechii castani sălbateci. Cădeau frunze roșcate și soarele, strecurîndu-se printre ramuri, tremura o horbotă de lumină pe pietrișul înverzit de umezeala anilor mulți. Sus, se ridica poarta ferecată de stejar, zăplazuri nalte împrejmuiau grădina întinsă, căzută în paragină; printre copacii bătrâni se arată curtea albă, cu ferestrele bolțite, cu balconul de piatră înnegrită.

Nici o ființă nu mă mai aștepta acolo, nici o ființă dintre cele de altădată, toți ai mei se petrecuseră din lumea aceasta. Un om străin, un arendaș, care-mi aducea regulat bani pentru petrecerile tinereții, sălășluia într-o casă mai mică, alătura de curte; el trebuia să mă întâmpine cu obicnuitu-i zîmbet umilit, cu vorbe îngositoare, cu tânguirile de lipsă și de sărăcie. Cu toate acestea, îmi bătea inima apropiin-

du-mă de locașul pe care-l văzuseră ochii și-i cutrieraseră pașii copilăriei mele.

Arendașul mă întâmpină, zimbînd cu multă dulceață și zvîrcolindu-se în toate felurile.

„Bine-ai venit la noi, cucoane Alecule!“
— Bine-te-am găsit, Marcule... Ce mai faci?

— Eu?... întrebă disperat Ovreiul, punând mâna pe inimă, eu? Eu merg bine pe amîndouă picioarele, mulțumesc lui Dumnezeu? dar afacerile merg greu, greu de tot...

Bine, Marcule, doar slavă Domnului, pâne s'a făcut destulă...

— S'a făcut? șopti el privind-mă cu coada ochiului; așa s'ajung să am eu bine dacă s'a făcut! Slab, slab, cucoane Alecule; vremurile grele și câștig puțin...

— Ei lasă, te știu eu, nu-mi vorbi mie fleacuri... Care dintre noi câștigă mai mult?...

Ovreiul mă privi speriat. Se temea să nu măresc arenda. Incepu a se bate cu pumnii în piept și a se jelui.

„Pământul a slăbit, oamenii sunt răi, nu es la lucru, astă iarnă au vrut să mă omoare... Vai de viața mea, cucoane Alecule! Dacă câștig eu o sută de franci pe lună să fiu căne, și muncesc ca un rob de dimineața până în seară“...

Eram plctisit de atâta vorbă. Zisei, pornind spre scările de piatră:

— Hai, conțenește. Nu te teme, că nu măresc câștiurile... caută-ți de treabă...

Fața lui Marcu se luminează pe loc și colturile gurii se resfrînseră în sus, spre urechi. Incepu să-și frământa mâinile și să se ploconească:

— Cucoane Alecule, ai să poftesci ceva gustare? Rebeca mea a făcut azi expră pentru dumneavoastră niște mâncare să-ți lingi buzele: găscă cu miere, colțunași cu dulceți, zupă cu tocmași...

— Lasă, Marcule, nu trebuia să te superi pentru atâta lucru...

— Nu, cucoane Alecule, zise iute Marcu, e deja gata...

— Bine. Dă cheia...

— Îndată!

Cheia nu era la el. Se scobori repede pe scări, cu pălăria tare dată pe ceafă, voinic și sprinten în hainele-i strîmte de șieac. La ferestrele căsuței lui își turteau nasul de geamuri sgâindu-se la mine Rebeca, sprîncenată și pieptănată cu colțuri pe tample, și două fetițe cu părul cărlionțat.

După ce Marcu aduse cheia, după ce-i făgădui că seara o să-l cinstesc și o să poftesc la cina pregătită de Rebeca lui, după ce mă lăsă singur, virii cheia în broască, o întorse și deschise ușa de stejar.

Un miros de odăi închise mă isbi. Cu toată lumina care pătrunse odată cu mine, sala era întunecoasă. Ghicii mai mult decât văzui pe pereți câte-va litografii prăfuite. Cerele erau goale. Imi aninași pălăria în unul din ele și intrai în întâia odaie-salonul. Intunec și miros de vechime. Deschisei o fereastră și desfrăcut obloanele: o pată mare de lumină se întinse pe covoare, — și-mi isvorîră înainte, ca din pământ, jilțurile și canapelele de atlas portocaliu cu flori mari violate, măsuțele de mahagon acoperite cu horbote lucrute de mîni delicate, colțarele încărcate cu scoici rare, jucării de

Consolidare ?

II.

Care-i consolidarea statului unguresc ? Cel-ce vorbesc despre ea, se conduc de impresia capitalei ungurești. Ei nu cunosc de cât din capitală și prin prizma ei. Pentru ei Budapesta resfringe cu credință țara întreagă. Ei își închipuiesc că după cum în capitală diferitele naționalități s'au contopit sau nu manifestă nici o împotrivire maghiarizării, asemenea și în restul țării naționalitățile se grăbesc a intra în sinul națiunii maghiare. Ca și jidanii și nemții din capitală lipsiți de ideea națională, asemenea se crede că și nemaghiarii din țară se lapădă de caracterul național.

Parlamentul unguresc lipsit până bine de curind de partide politice neungurești, pentru ei reprezintă toate curentele naționale din țară. Din când în când, prea rare-ori, se află ce-i drept, câte ceva despre câți va agitatori naționaliști, dar erau puțini, câți va, și ajungeau în curind la locul care li-se cuvea, la Vat sau Seghedin. După izvorul lor de informații, presa ungurească, agitațiile lor nu aveau nici o rădăcină în poporul cel blând și «patriotic». Ei erau niște simpli agenți provocatori puși la cale din București, din Berlin sau Praga. Motivul lor nu era convingerea, ideea națională, ci bunăoară leiți ligei din București¹⁾. Ear această iluzie despre contopirea progresivă a naționalităților și poporul unguresc este confirmată an de an de către biroul central de statistică din Budapesta.

Ei nu au cunoștință despre clasa inteligentă a naționalităților și spiritul ce domnește în sinul ei. După credința lor, ori-ce om se ridică din popor în clasa surtului arilor se grăbește a se lăpăda de originea neungurească și a dovedi asimilarea sa prin șovinism.

Un exemplu nostim de naiv era tonul în care se scria despre deputatul Dr. Aurel Vlad cu ocazia debutului său în parlamentul unguresc. Nu ne îndoin, scriau multe foi

¹⁾ Trebuie să fie așa, căci o spune chiar dl V. Răkosi în operele sale eplice și dramatice.

peatră moale, scrumelniți și cristaluri mărunte. Un candelabru cu lumânări pe jumătate arse cobora din tavan. O regulă și o curățenie rară se ghicea pretutindeni cu toată abureala de colb pe care o așezase vremea.

Îmi adusesi aminte de bunici, de tata, de mama și de toți respectabilii și tăticoșii boeri grași și cucoane vorbărețe din vecinătate. În salonul acesta puneau țeara la cale, se tânguiau împotriva vremurilor nouă și disprețuiau pe țărani. Mă simțeam mișcat ca în fața unor morminte.

Intrai în altă odaie! Aici, lumina îmi descoperi un birou mare de stejar pe care steteau rînduite cu regulă catastifurile de venituri și cheltueli. Cumpărături multe dela Ghiță Bacalu, (cine-o fi fost acest Ghiță Bacalu?), bani dați la zugrăvi, la zidari, la croitori, la cizmarii, lei dați la popi pentru aghiazmă și moliftă, plățile slugilor, toate amănuntele unei vieți liniștite la moșie. În biblioteca de stejar găsi cărți vechi bisericești legate în scoarțe tari de piele și romane franțuzești de pela începutul veacului trecut. În Faptele Apostolilor câte-va însemnări cu chirilice groase, scrise cu pană de găscă: „Azi în 3 Iulii 1850 la patru ceasuri s'a născut nepotul meu Alecu. Azi la 20 Maiu 1851 Alecu a stat copăcei. Azi la 30 Iunie 1852. Alecu a zis: bunicu. Azi la 1 Septembrie 1852 nepotul meu a căzut de pe scări“.

La o altă pagină, cugetări scrise de aceeași mână: „Omul este o chimera, o mașină infernală... Dragostea oamenilor, ca mirezmele florilor“...

Și văzui pe bunic stând în jilțul lui, la masă, cu ochelarii pe nas, trăgând cu greutate

ungurești. dacă el va sta cât-va timp la Budapesta va părăsi ideile sale românești și se va convinge că ungurii primesc pe ori cine bucuros în sinul lor. Ei nu înțelegeau că Vlad nu reprezintă numai un caz individual. Pentru ei toată problema națională în cazul acesta se reducea la o chestie de societate, de salon. Conform mentalității lor jidovești, motivul politicii lui Vlad este o simplă ambițiune ear naționalismul său nu-i decât un piedestal către înălțarea personală. El era numai reprezentantul unei societăți, unei lumi de gândire și de simțire fundamental deosebită de cea din capitală, precursorul viitorului partid național în parlament.

Eată cum se oglindește în capul ungurilor din Pesta și a străinătății informată din presa și parlamentul unguresc. Sunt printre străini și partide streine (ca partidul *christlich-sozial* din Austria sub conducerea primarului din Viena Lueger) cari să cunoască măcar în liniamente generale chestia naționalităților din Ungaria. Să nu ne mirăm deci că Ungaria se crede un stat pe cale de consolidare națională.

Dar să trecem dela oglinda aceasta înșelătoare la stările reale din țeară.

În Ungaria lupta națională nu a izbucnit ca în Austria provocând grele crize parlamentare și interne. Se părea că țara va fi scutită de frământările acestea. Dar cauza nu era că starea de egalitate în drepturi s'ar fi realizat din capul locului și fără nici o piedică. Aceasta ar fi fost soluțiunea cea mai simplă și mai ușoară, mai ales că ea nu ar fi găsit piedeci istorice ca în Austria. Dar stăpânitorii au crezut că vor preîntîmpina această luptă înlăturind naționalitățile din parlament și căutând a-le asimila cu forța. Dar soluția aceasta s'a dovedit greșită. Ea nu a stins mișcarea naționalităților ci a înăbușit-o numai pe un timp. Izbucnirea ei nu a putut fi împedecată ci numai întârziată.

Căci lupta națională în Ungaria va trebui să se producă cu o necesitate inexorabilă. Existența naționalităților implică în mod fatal lupta aceasta. Din existența lor decurge în mod logic *trebuința unei vieți naționale*. În fiecare naționalitate doarme o putere de

expansiune națională. Odată trezită, ea își va face cale prin mit de pedect. Ca o apă vie ea va lupta, va sparge stânci și sfredeii munte și prin uimitoarea ei stăruință trebuie să învingă.

Să nu ni-se întîmpine cu surisul de neîncredere afirmația noastră. Ea se bazează pe un presemn. Intrarea în activitate a naționalităților în Ungaria. Ea este preludiul viitoarelor lupte. Eată unde rezida însemnătatea ei. Ea înseamnă că popoarele neungurești din Ungaria au ajuns să se creadă destul de tari. Spre a începe lupta. Succesul definitiv al ei nu poate fi îndoios. Cu cât se va intra mai curind în luptă cu atât mai curind se va ajunge la înfa finală. Eată de ce intrarea în activitate în sine constituie un succes.

Succesul cel mic de până acuma al activității este indiferent.

Ar fi pripit de a trage din el încheieri, ear cine o face, ca dl Jancsó Benedek în «Bud. Hirl.» se amăgește intenționat void a mângăia pe conaționalii săi. Fără îndoială acest succes neînsemnat se atribuie în partea cea mai mare pasivității de până acuma. Adversarii nostri au crezut că pasivitatea va duce la stingerea lentă a mișcării naționale, ea însă a sfârșit cu — înviere. Ea a fost numai un lung episod în istoria mișcării acesteia. Ea fost un drum greșit, în care fie din convingere, fie din consecvență rău înțeleasă am stăruit prea mult. Acum, când ne întorcem din el, îl părăsim, vedem că am scăpat, cât am pierdut din drumul singur bun al activității.

Cât pentru peripectivile luptei — cine poate să le prevadă, să le ghicească? Este însă sigur, și toți ne dăm seamă că rezistența șovinistilor va fi de o sălbatică îndrăjire. Cunoaștem cu toții prea bine încrederea și trufia lor mărită prin progresul victorios al ideii kossuthiste și spiritul de extremă intoleranță mânăta până la paroxism.

Ele vor face să se unească toți într'un singur partid, partidul kossuthist, care-i va cuprinde pe toți ungurii. Într'adevăr toate partidele din coalițiune manifestă o tendință vădită către kossuthism, iar partidul liberal

presoară, pe dinaintea obrazelor lor încremenite.

Și eată că într'un colț, într'o odaie, dintr'un fund de săltar se înalță o mireasmă fină de flori uscate: dimitrițe, nemuritoare, margarete, trandafiri, o grămadă de flori care altădată au înflorit și au strălucit în lumina bogată a soarelui.

Supt ele, un pachet mare de scrisori de toate mărimile, pe toate felurile de hârtie. E legat cu o cordea albastră și are un fioc în nodat cu mare îngrijire.

Le desfac. Și ca și din florile uscate, se înalță din scrisori, ca un parfum, o dragoste mare, o dragoste pasionată care a ars două suflete. Scrisorile lui sunt pline pe putere și de viață; ale ei plâng și răd, înviesc și cer eretare, au melancolii și amărăciuni adânci; — și toată dragostea aceasta de altădată zburnește ca o flacără, mă orbește, îmi aprinde sufletul.

Cine, dintre cei pe cari amintirile i-au ridicat în picioare și le-au dat viață, a fost iubit așa de fierbinte? care-i femeia ce a suferit și a iubit așa de mult?

Și eată că umblu singur, bătuit de simțiri și de gânduri ciudate, prin odăi și prin coridoare. Și dintr'odată mă izbește lumina mare a zilei. Din balconul de piatră înegrită privesc parcul păraginit, apoi mă scobor în ei, rătăcesc prin bolțile lui.

Ici foile rotunde ale unui plop tremurător fisie, dincolo dintr'un păr cad frunze roșii: cireși, nucii, o pădure întregă, pe care un frez-măt ușor o părăte; și în toate părțile e o lumină dulce, slabă, ca cernută printr'o sită de aur.

slove groase, cu pana de găscă care scîrție, pe hârtia zgrunțuroasă. Are barbă albă și cu ochii negri. Eu vin îmbrăcat cu rochiță roșie și-i aduc cu greutate ciubucul. Bunicu mă iubește foarte mult, mă ia în brațe, mă așează pe genunchi și începe a mă întreba despre o mulțime de afaceri ale neînsemnatei mele vieți.

Icoana aceasta limpede trece, — ș'acuma întru în altă odaie. Un divan uriaș cuprinde aproape jumătate de perete. Peste plupoamele și pernele clădite e aruncată o cuvertură de damasc roșu. Srinuri, garderobe, un sipet legat în fer, o oglindă mare în care te vezi de sus până jos, portrete în oțiu, ale bunicilor, al tatei, al mamei, ale mătușelor mele, care au murit fete mari tot în aceste încăperi.

Incep a căuta urme din viața dispărută. Găsesc horbote neisprăvite, bucăți de panglici și multe alte dimicuri, prin săltare. Caut și mă gândesc la toți. Văd pe bunica grasă, suflând greu, tânguindu-se de toate boalele din lume și îndopându-mă cu mâncare ca pe un curcar; văd pe tata nalt și slab, cu mustața trasă cu cărbunele par'că pe obrazul palid, tăcut și foarte aspru; văd pe mama rumână, cu flori în păr, rizând, plângând, îmbătându-se cu șuvoae de cuvinte; văd pe mătușele mele pieptă nate cu bandoane, cu păr negru, cu sprâncene arcate, cu gene lungi, cu ochii negri, foarte frumoase, cu fețele ofilite par'că de o suferință ascunsă. Văd o rudă depărtată, un oșter frumos cu chivără mare, cu mustați mari, cu pantaloni largi; văd un prieten al tatei venit din străinătate, ras, cu păr lung, cu cilindru, vorbind mult și înflorit. Mă mișc în mijlocul lor, prin muțenia care-i im-

noare supt ochii noștri de marazm senil în cât descompunerea lui este o chestie de timp. Atunci, într'un timp poate nu prea departat, două partide se vor afla față-n față în parlament partidul maghiar și nemaghiar. Pe partea noastră este superioritatea morală a celui ce impresoră și asaltează cetatea față de cel impresurat. Ea echivalează cu toate meterezele și pozițiile avantajoase și le întrece garantându-ne succesul final. Gh.

DIN ROMANIA.

Ziua nașterii M. S. Regelui și aniversarea proclamării Sale ca Domnitor. — Cu prilejul acestor două aniversări, M. S. Regele a primit la Palat, în ziua de 27/20 Aprilie, consiliul de miniștri, la numele căruia dl G. Gr. Cantacuzino aduse Săveranului următoarele felicitări:

Sire.

Sărbătorind astăzi doita aniversare a nașterii și proclamării Majestății Voastre ca Domnitor al României, sărbătorim așezarea și întărirea a Însăși României moderne, a cărei soartă se află strâns și nedespărțit legată de noastră Dinastie a Majestății Voastre.

Istoria va înscrie pe paginile ei neperitoare cele glorioase ale Domniei Majestății Voastre, în judecata ei nepărtinitoare va contopi, în aceeași cugetare, faptele mărețe ale lui Carol cel Glorios cu acelea ale lui Carol cel Înțelept.

Dănsa va aminti asemenea cu înduioșare și cu încredințare binefăcătoarea a îngerului care veghează și adormit alături de Majestatea Voastră, la alina suferințelor celor nenorociți, și numele venerat al Reginei Elisabeta va însoți de apurarea, în decursul vremurilor, imaginea luminoasă a Regelui Carol.

În numele consiliului de miniștri, urez Majestății Voastre viață lungă și fericită și rog pe A-Tot-Putintele să reverse asupra Casei Regale ocrotirea sa puternică și harul său Dumnezeesc.

Să trăiți Majestate!
Să trăiască Majestatea Sa Regina!
Să trăiască Dinastia Română!

Impărțirea excedentului. Camera a adoptat impărțirea excedentului de 25 milioane din exercițiul 1903 - 904.

Iată această împărțire:

pentru achitarea creanțelor neachitate ale exercițiilor închise	3,335.000 lei
Ministerului de războiu	10,575.900 "
" " lucrării publice	7.700.000 "
" " domeniilor	1,011.186 "

Rătăcesc la întâmplare și bucăți întregi de scrisori îmi vin în minte. Cunoșc bine că și aici în multe amurguri și în multe nopți dragostea i-a adus pe cei doi, o viață mare a căutat tufșurile, și privighetoarea pentru ei se cânta multe ori a cântat, și vântul de multe ori mângâiat obrajii alăturați. Dar cine au fost? Și era o lumină frumoasă în ziua aceea toamnă și sufletul îmi era plin de atâtea lucruri, și parcul răsufla ușor, ca într'un vis; și sălbatică împrăștiu mirezme, și peste plutea ceva nedeslușit din dragostea aprinsă de odinioară... Mihail Sadoveanu.

AR FI...

Ar fi să fie cum vreau eu,
De-ar vrea mă-sa ca mine,
Dar e pe dos, și, nu știu zău
De s'a sfârși cu bine...

Și fata vrea, — doar' e știut
Că nu curteț de geaba! —
La tată-său o-am și cerut,
Dar mă-sa strică treaba!

Bătu-ar fi urâtul meu
Bătrîno, să te bată!
Să știu măcar c'am zis și eu
O vorbă bun' odată! —

Să știu c'am pus pe soacră-mea
La pat, — măcar p'o lună! — —
Dar de-oi lua pe fiică-să,
Mă'mbat o săptămână!...

Delas.

Ministerului instrucției publice	530.000 "
" " de interne	100.000 "
" " de finanțe	450.000 "
Datoriei publice, indemnizare.	462.671 "

Aniversare. Vineri s'a împlinit douăzeci de ani dela moartea lui Constantin A. Rosetti, unul din cei mai iluștri patrioți și bărbați de Stat ai noștri.

C. A. Rosetti este una din cele mai frumoase figuri din istoria românească; face parte dintre promotorii renașterii noastre naționale și întemeietorii celei mai de seamă ai României moderne.

C. A. Rosetti e de asemenea și părintele ziaristicii românești.

Cu acest prilej aducem glorioasei amintiri a acestui cetățean ilustru omagiile recunoștinței noastre evlavioase.

O carte interesantă. A apărut o broșură scrisă de dl profesor Gr. Crețu, intitulată: *Patru etimologii*: Cimel-cimel, Dunăre, Ieron doamnă și doină.

Soluțiile ce propune autorul sunt:

1. Ce mi-e ei? repetit și contras.
2. Danuvius — Danubius (= dat. cu nubes) = dat. cu nubile — dă năuare — Dăunare — Doinăre — Duinăre — Dūnăre. va să zică e dublă etimologie populară (romană și română).
3. Sfârșitul tatălui nostru latinesc: Liberos (Domine) de malo, cu de în loc de a, care a dispărut de timpuriu din limbile romanice. Acest sfârșit al rugăciunii dominicale, prin etimologie populară, a devenit florile dalbe (ler) de măr, în locul cărui forme la Munteni se zice mai mult: oi leroi (sau leroloi), doamne ler.
4. Doină, care în Bihor se zice: einu, și la începutul căruia tot acolo se cântă: Einu, deinu, deinu, Ainu, dainu, dainu,

iar prin Ardeal: aina, daina și dainare (sau dainamă) ori ainu, dainu și dainulu, e un derivat din interjecția de durere ai sau oi.

Autorul întrebunțează un material bogat, mai ales multe variante de refrene ale colindelor din toate ținuturile românești de dincoace de Dunăre.

Credem că ipotezele d-lui Crețu vor provoca discuții interesante în Academia Română și prin revistele istorico-filologice din țeară și din străinătate.

Sfințire de mir.

Mâne în Joia mare, în catedrala din Arad se va îndeplini un act religios care într'o eparchie abea obține în zece de ani. La Arad adeca sfântul mir cel mare a fost spre gătate și precum suntem informați. P. S. nostru episcop a procurat speciile recerute, a se ferbe, și mâne se va sfinți sfântul mir, adică se va îndeplini unul dintre acele taine care sunt rezervate dreptului arhieresc. Atragem atențiunea publicului de a participa la un atare act la care puținii credincioși au ocaziunea să participe.

Congresul socialiștilor.

Budapesta, 25 April. Luni, a doua zi a Paștilor catolice, s'au ținut congresele celor două partide socialiste din țeară: a socialiștilor internaționali și a socialiștilor naționali numiți și reorganizați. Cei dintâi s'au întrunit în Budapesta, reorganizați în Salonta-mare, între Ungari.

Ambele partide au făcut mari pregătiri pentru congrese. Internaționalii de săptămâni de zile fac propagandă în ziarul lor «Népszava» în favorul congresului. Jurnalul acesta a scris într'unul din numărul din urmă:

«Societatea civică creștină serbează sărbătoarea învierii. Are multe motive s'o serbeze. Trebuie doar să vestească învierea lui Christos, dumnezeirea lui Christos. Pentru-că acest Isus Christos, a fost acel ovreiu din Nazareth, care a pus capăt cel puțin pe două mii de ani răscoalelor sclavilor și a zidit bazele de granit a domniei capitalismului.»

Dintr'un cap de socialist a trebuit să iasă de sigur aceasta abjectă caracterizare față de care stă provocătoare cealaltă atât de des repetată de dinșii înaintea maselor, că primul socialist a fost — Isus Christos!

Internaționalii

Adunarea internaționaliștilor a fost mult mai slab cercetată ca an. S'au verificat din Budapesta 162 exmiști a 84 de organizații, din provincia 135 exmiști din 75 comune cu 104 organizații. Adunarea a fost prezidată de Bokányi Dezső. Discursul și l-a terminat zicând că dacă privește înainte vede, ce puțin e, ce este, dar dacă privește îndărăt, vede, ce uriașe sunt rezultatele ajunse. Reprezentantul socialiștilor din Austria, Winarsky, salută congresul și zice, că socialiștii austriaci sunt în contra dualismului, pentruca văd că ambele țări dualiste tângesc supt el.

Au răsunit și atacuri vehemente împotriva comitetului executiv, care a fost învinuit cu lipsă de energie suficientă pentru problemele mari ale partidului.

S'a ales pe urmă noul comitet executiv.

Reorganizații.

Congresul reorganizațiilor s'a ținut în Salonta. Participanții aici erau aproape numai maghiari; bieții doi trei țărani români rătăciți printre dinșii. Adunarea a fost prezidată de deputatul socialist Mezöffi Vilmos și a luat parte și deputatul Achim András, căci reorganizații au deja doi deputați în parlament.

S'au ținut discursuri patriotice ungurești și au hotărât să facă ziar cotidian din foaia lor «Szabad Szó».

Războiul ruso-japonez.

— 26 Aprilie.

Intilnirea flotelor ruse.
London. „Daily Mail“ află, că flota baltică a părăsit golful Camran deja Sâmbăta trecută. Total s'au depărtat din golf nouă corăbii mari, cari s'au adunat apoi cam la 30 mile spre sud. Intre ele era o corabie de război și un incrușător. Corăbiile s'au depărtat în direcție nord-vestică, așa că nu se știe, la ce flotă aparțin, la a lui Nebogatov, ori la a lui Rosdestvenski. Se crede, că cele două flote se vor întâlni, cam în 28 Aprilie, de nu le împedecă nimica.

Flota lui Rosdestvenski.
Petersburg. Agenția telegrafică rusă față de diferitele scornituri anunță, că guvernatorul frances din Indo-China nu a trimis nici-o rugare către guvernul rus, iar Rosdestvenski nu a fost provocat să părăsiască țărmurile indo-chineze, fiind-că amiralul a păstrat toate prescrierile neutralității.

Paris. „Temps“ află din Saigon, că erii s'au auzit pe largul mării din direcția golfului Camran pușcături de tun. E probabil, că a fost o ciocnire cu vase de cercetași japonezi. Ori Rosdestvenski a făcut deprinderi de pușcat, ca după obicei. Tendința lui de altcum e ca să se uniască cu escadra lui Nebogatov, înainte de a se da lupta decisivă.

Londra. Din Hongcong se scrie, că trei vapoare comerciale englezești încărcate cu cărbuni pe sama flotei ruse a părăsit portul cu scopul, ca să se întâlnească noaptea pe largul mării cu flota rusă. Flota japoneză înștiințată despre aceasta a trimis după ele vase de cercetași.

Sfârșitul conflictului franco-japonez
Londra. O telegramă din Tokio anunță, că guvernul japonez și-a exprimat cea mai mare mulțămire guvernului francez, pentru aplanarea conflictului.

Rușii în Corea.
Londra. Rușii au terminat calea ferată Cianciung-Chirin: Cavaleria e activă. Se spune adecă, că 8000 de Ruși au trecut peste riul Tumen în direcția Coreei nordice.

CRIZA.

Tisza merge la Viena, ear despre Szöll se colportează, că el va putea și va fi încredințat să rezolve greua problemă a crizei.

Criza dualismului.

De
RUDOLF SPRINGER.

(Continuare).

Și punctele de contact ale ramurilor unei națiuni și peste tot ale națiunilor devin de regulă piețe de schimb, orașe comerciale. Astfel Nürnberg e la hotarul neamului aleman și thüringian, Berlin între Saxoni, Pomerani, Pruși și Poloni, Praga pusă între Nemți și Cehi, bătrâna Romă situată la granița Latinilor, Sabinilor și Tusciilor etc. În depărtarea acestor centre de stabilire națională dela centrele politice — militare și comerciale residă taina scărișării în rang a orașelor.

Un centru comercial are acum următoarea funcțiune: înfrânșează două ori mai multe regiuni separate, dintre cari nici una singură nu se poate prevedea cu cele necesare, cari însă la olaltă pot trăi — va să zică face din părți separate, cari singure nu o pot duce, un întreg autarch.

De fapt se contopesc deci antitese, ca una pe altă să se ridice. Caracterul esențial al unui întreg autarchic e amestec de caractere de popoare, de sisteme economice și potenze sociale, a căror aplanare are s'o realizeze trebuințele economice cari trebuie îndeplinite corect în forma puterii politice. În chipul acesta un atare centru comercial ajunge simbul unei noue formațiuni de stat, care termină devenind stat național, de cuprinde în sine numai deosebiri de ginte, de-s însă deosebiri naționale, termină prin aceea, că devine o unitate politică economică cu națiuni diferite, adică o federație.

Elemente dispartate și autarchia întregului e caracteristica ori cărei înjghebat de stat, îndeosebi caracterizează statele mari, iar granița între separațiune și unitate e în fiecare stat alta, fiind că în fiecare stat alte sunt elementele teritoriale și etnice. Slaba federațiune a Elveției și deosebita unitate a Franciei s'ar putea ceti de pe hartă, chiar dacă nu ar fi însemnate granițele politice.

Și să privim la Austro-Ungaria: aici toate căile comerciale și de armată ne arată acelaș drum și întreg ținutul ne arată pe lângă multe stațiuni de încărcare o piață de schimb, ce întrece pe toate celelalte: Viena. Periferia marelui șes ungar se mărginește cu o poartă largă, dela Pojon până la Krems; și cu dechizăturile văilor și trecătorilor alpiilor ostiei dela Wachau până la Wechsel. Pe acest pământ sunt ținuturi cu munți înalți, colinoase și productul lor necesar șesul. Acest mănunchiu leagă la olaltă și faptul acesta hotărăște, trei teritorii, cari în ori-ce constelație economică unificate trebuie să fie autarchice. Nu e în legătură aici numai țara industrială cu țara agrară, ci și țări agrare de cea mai felurită structură: pădure, livadă, țarine de seacă, grâu, orz, sfeclă și lunci, vii și grădini de legume, regiuni pentru cai, ca și pentru vite. Această regiune întregă e una, dacă comerțul e liber, și trebuie să fie una chiar de e tarif vamal, căci ea are de străini cea mai puțină lipsă dintre toate statele Europei. (Va urma).

In preajma sinodului archidieceșan.

— O chestie care cere lecuire. —

În sinoadele noastre archidieceșane an de an se cheltue vorba de câte două ceasuri pe tema socotelilor și a rentabilității tipografiei și librăriei archidieceșane din Sibiu. Ni-se cântă vecinic, că treburile acestor întreprinderi nu merg tocmai pe felelat. Că dobânda lor e vis numai. Că pricepere și sistem în conducere și manipulație nu e. Că vorbele cinste și conștiințioșitate, oamenii puși la cârma afacerii până acum le talmăciau mi mult după calapoade americane. Ei, și pe materie de colorarea

asta domnii deputați găsesc priincios teren pentru a-și vărsa îngrigirile în vorbe une-ori destul de ușor curgătoare. Dau pe Mitropolitul, dau pe Cosma, dau pe comisia administrativă, împrăștie lecții în dreapta și în stânga, și pe urmă se împrăștie și dânsii, pentru ca la anul să înceapă din nou povestea. Vr'o idee care să ne mântue de rău, nu ni-se prea hărăzește din gura domnilor deputați.

În sinodul din anul trecut apoi par'că se îndurase duhul sfânt spre noi. Domnii deputați se încumetaseră să „tate în carne vie“ (vorba nu știu căruși domn deputat). S'a hotărât: 1) Comisia administrativă sub propria responsabilitate personală și materială să aducă cât mai curând în ordine gestiunea restanțelor... și 2) „să se îngrijească serios de mărirea rentabilității acestor întreprinderi, și să angajeze pentru conducerea ei o persoană aptă și capabilă, independentă de alte ocupațiuni, carei să-i pună la dispozițiune un venit corespunzător muncii prestate, cât și libertatea de acțiune și dispunere indispensabilă pentru aducerea în ordine a acestor întreprinderi atât de neglijate“.

(Partea esențială a decisiunii e partea a doua. Și să te miri că în sinod, duzina de deputați câți au cuvântat la obiectul acesta, toți s'au învățit în jurul absolutului, spălând neorânduile din trecut, ear pointul nu l'a atins nici unul. Ce să facem, cum să facem în interesul întreprinderii? Asta e lucrul de căpetenie. Pentru-că, găsind leacul pentru viitor, relele din trecut se vor sana de sine).

Trebuia poate să saltăm acum de bucurie, căci în sfârșit s'a izvodit mijlocul cel mântuitor de năcazurile trecutului. Dar, pium desiderium. Am pus rămășag, că legea sinodului literă moartă va rămânea. Și pun rămășag și acum că, în felul cum a înțeles-o sinodul, în veci nu se va executa.

Fapt e că lucrurile n'au mers și nu merg bine aci. Un fel de blăstăm ne-a urmărit în așezămintele acestea chiar dela înființarea lor. Talantul hărăzit nouă dela Șaguna, a rămas pe mâni necredincioase și neiscusite în chivernisire.

Câți conducători a avut librăria dela început și până azi, aproape toți au abuzat de omenia așezată în ei. Nu e mirare deci, că librăria a lucrat în trecut numai cu pierderi, — și abia de vr'un an doi se zice că s'ar mai fi îmbunătățit situația aci.

În tipografie se părea că merg treburile neted. Dar, deși e înzestrată cu toate înlesnirile și aparatele tehnice moderne, rentabilitatea ei nu reprezintă, pe cât știu eu, nici 2%. Considerând că cifra asta e staționară, aci stăm deci relativ și mai prost ca dincolo.

Unde e, mă rog, izvorul reielor? Răspunsul ni-l dă decisiul sinodului: în conducere, mai corect: în lipsa de conducere.

Fapt e, că comisia administrativă e aceea care, se vede, nici odată n'a avut înțelepciunea, inima și solitudinea trebuitoare pentru ocârmuirea acestei întreprinderi.

Cum a procedat această comisie în vremea din urmă? Așa că a încălțit sistemul de controlă, fără nici un folos, într'o mulțime de forme. Sunt aci de două ori atâția controlori câte persoane aieva muncitoare.

Mă rog, merg în o daraveră la librărie. Întâlnesc acolo 2 maximum 3 băieți (într'o librărie merită pentru o archidieceșă!). Băieții aceștia își fac slujba cum pot. Și când nu mai pot, întreabă pe contabil sau pe celalalt șefi (cari, firește nici unul nu sunt de față). Contabilul le spune una, vine exactorul conzistorului și le spune alta, mai vine secretarul comisiei și le spune în al treilea fel, mai vin poate și membrii comisiei cu povețele lor, — și băiatul nu mai știe de cine să asculte, și fiind-că nu știe ce să facă și cum să facă, face cum el știe, servește cum poate, execută comanda când vrea și cum știe, și fiind-că bine nu știe — căci e băiat încă și nu-i nime lângă el cine să l'învețe — iată că mușterii iese nemulțu-

mit, ear din provincie sosesc cu nemiluita reclame și plângeri de tot neamul.

E', sinodul din anul trecut a nimerit cu iul în cap.

Conducător priceput, inteligent (nu semdocti ca până acum) și onest ne trebuie. Conducător care să fie singurul diriguitor și dispunător în locul mulțimii controlorilor de până acum. Conducător care, cu deplină libertate în acțiune, să strângă în mâna sa toate firele întreprinderii, chizășuind astfel unitatea muncii absolut indispensabilă în ori-ce afacere merită să prospereze. Om cu spirit întreprinzător, cu aptitudină de neguțator, om destoinic care să știe cârmui mersul lucrurilor, să știe învățanarfa, să se priceapă la asortarea librăriei, să înțeleagă ce va să zică mulțumirea promptă și exactă a partidelor, să știe da informații, să-mi știe spune calea procurării când îmi trebuie ceva, să știe îndulci publicul. Om în sfârșit, pe care, când îl caut, să-l găsec totdeauna în tarabă. Pentru-că de giaba vor fi aci o sută de controlori, treba tot prost va merge, dacă executiva — lucrul de căpetenie pentru public — și întreaga afacere e lăsată pe mâna unor băieți neștiurori și nedisciplinați.

Bine bre, dar nu găsim omul! — e strigătul de desperare al membrilor din comisie. Apoi, domnilor, în felul cum D-Voaștra îl căutați, n'o să-l găsiți până-l Prut.

Am citit mai an în „Telegraful Român“ un concurs publicat în scopul acesta. „Pentru ocuparea postului de conducător la librărie se deschide concurs. Concurenții să-și prezinte petitiile — în cari să fie cuprinse și condițiile de salar“ — până atunci și atunci, instruate cu carte de botez și atestate. Punct.

Umblând pe la Sibiu, am avut ocazie să întreba pe un membru al comisiei, cam ce rost are această publicație nici caldă nici rece. „Vrem să facem încercări; poate găsim omul noi nu putem da salarii grase, cel mult 50—60 la lună; să ne arate ce știe etc.“

Ce va să zică, iată-ne și aci în piecișdinea înțelepciunii și a spiritului de economie ce ne călăuzește în toate acțiunile noastre. Cu tradițională precauție măneacă în toate lucrurile noastre, mai ales bisericesti. Chibzuim o zecile de ani lucrurile, ne ferim ca de foc de risipă în bani, — și pe urmă facem prostul care poate cu zeci de ani de le-am fi chibzuit, nu le putem face mai gogonate. (Faptele dovedesc).

Experimentăm și cu tipografia și librăria dela Șaguna încoace, și tristele experiențe de peste 30 de ani nu ni-au vârit minte în cap nici până astăzi.

Nu știu ce s'a ales din concursul de mai sus. Una însă știu. Și anume că, cu 50—60 la lună (calfa de băcănie va fi rîzând) azi abia veți găsi conducător mai abilitat de cât Dimirza Gârbacea sau Simțion. Ei dar mai mult nu putem da. Pentru-că noi nici odată n'am înțeles că ori-ce întreprindere — și mai vârstă cele comerciale — numai cu rizic se poate vința. Vom experimenta deci și de aci înainte vom trăi din cârpeii, până ne vom da poate aci de-a roata ca în toate întreprinderile noastre românești de felul acesta.

O vorbă ca o sută. Lucrurile abordate nu le cunoaște toată lumea. Eu am socotit de cine ale suleva, pentru-că e timpul suprem, ca să se pună odată capăt anomaliilor trecutului. Momentul e oportun, căci pare-mi-se și poziția factorului tipografiei e în vacanță.

Sinodul archidieceșan ce ne stă în prag de bună sama va reveni asupra decisiunii sale de un an.

Din archidieceșan.

Din străinătate.

Contrabanda de rășboiu și dreptul neutrilor. În Camera Lorzilor, lordul Reay tras atenția guvernului asupra corespondenței cu Rusia relaivă la contrabanda de rășboiu.

Numai atunci ne îmbrăcăm ieftine și bine. o o o IN PROVINCIE se TRIMET MUSTRE o o o
dacă materia pentru haine bărbătești o cumpă-
răm din magazinul de postavuri KIZ materie
pentru un costum întreg din postav de lână cu-
rată, negru și colorat fl. 6—30. 504 o o o ARAD, Szabadságtér 17. — PÉCS, Király u. 1. o o o

LEICHER și FLEISCHER.

A întrebat dacă guvernul a primit în al doilea rând pentru o a doua dată ca să se completeze opera acelei aia.

Lordul Lansdowne a răspuns că conștientizarea în chestie nu-i dă mare sa isă, căci ea pare să probeze cu o mare încredințare în ce situație defectuoasă se găsește în ce privește multe din aceste chestiuni de drept internațional.

A reamintit protestările ce guvernul a primit să le adreseze în diferite ocazii guvernului rus. Aceste protestări n'au fost încă fără efect.

Lordul Lansdowne e fericit să exprime satisfacția sa de identitatea de vederi care există în cursul acestor discuții între guvernul american și guvernul britanic. Guvernul englez a primit invitațiunea lui Roosevelt fără nici o șovăire.

Petrețeri și concerte.

Societatea dilectantă a industrișilor români din Siria, din incidentul instalării Rev. protopresbiter tractual Mihail Lucuța în localitatea sa de dans din Siria, a 3-a zi de Paști 19 Aprilie (2 Maiu) reprezentațiune teatrală careia îi va urma o seară cu dans la care cu toată onoarea Vă comitetul arangiator Prețul de intrare cor. 2, loc II. cor. 1.50, loc III. cor. 1. de seara. Inceputul seara la 8 oare precis. Vă este destinat pentru augmentarea bibliotecii de cărți din Siria. Oferte și suprasolvite primesc cu mulțămînt și se vor cuita pe cale jurnalistică. — Bilete se pot comanda dela dl. Buda în Siria și seara la cassă.

Românii din Hunedoara invită la Concertul arangiază Luni a doua zi de Paști la 1905, în sala hotelului „Hunyadi Vár”. Comitetul arangiator. Inceputul la 8 ore. Bilete de intrare se pot cumpăra dela dl. Macrea la „Agricola” și seara la cassă. Curat se dă școalei române din Hunedoara, prețurile de intrare: De persoană, Cercle I. Locul I. 2 Cor. 40 fil. Locul II. 1 Cor. 40 fil. Parterre 1 Cor. Galerie 60 fieri. Sugerii benevole se primesc cu mulțămînt și se cuita publice. Se va executa programul „Răsunetul Ardealului” de I. Vidu, cor. 1. „Hora Ploaia” de G. Dima, cor. mixt. „Dorul Ardealului” tablou. 4. „Dorul Ardealului” cor. cu soli, de A. Popoviciu, cor. mixt. „Marșul lui Mihail” de I. Vidu, cor. mixt. Companiament de orchestră. Dans.

Festivitate școlară va aranja corul școlară din școala gr. or. rom. din Jădani, sub conducerea dlui inv. Traian Frideric în ziua a doua a sîntelor Paști, în sala de învățămînt, începînd la 3 ore după amiază. Prețul de intrare de persoană 40 fil. de familie 1 cor. Vă este curat este destinat pentru ajutorarea celor săraci. Pentru comitetul arangiator: Nicoșe, paroch. Traian Frideric, învățător. Bilete maritimă se primesc cu mulțămînt dela dl. inv. Tr. Frideric în Jădani, p. u. Merișor, cîntându-se pe cale jurnalistică.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 26 Aprilie 1905.

Laureații Academiei Române. — Academia Română, primim din București următoarele:

„Presă română de dincolo poate fi mândră: reprezentanți ai săi au fost premiați de Academia Română. „Cartea de aur”, două volume,

de T. Pacățianu și „Românii din statul ungar”, un volum, de Ioan Russu Șirianu, s'au proclamat vrednice de a fi împărțite din premiul „divisibil”, „Adamachi”. Raportul, prin care s'au recomandat spre a fi premiate aceste lucrări este plin de elogii la adresa celor două luptători ai cauzei naționale”.

— **Promoțiune.** Distinsul teolog George Ciuhandu s'a promovat întru doctor al teologiei la universitatea din Cernăuți. Sincerele noastre felicitări.

— **Ungaria fuge în America.** Potop... Imigrătorul anunță că în săptămîna trecută au sosit în New-York din Ungaria cinci mii nouă sute cincizeci și trei de oameni.

— **Călătoria părechii regale engleze.** Se vestește din Constantine (Algir) că părechia regală engleză din Algir a plecat la Sardinia, ear de aici va pleca la Corsica. În 23 l. c. va debarca în Marseille, de unde peste Paris se va reîntoarce în Anglia.

— **Noi membrii ordinari ai Academiei române.** Academia română a ales în ședința sa de Sămbătă membru pe dl Dr. Marinescu, distinsul savant cu reputație europeană.

La alte două locuri vacante au fost aleși: distinsul istoriograf Onciul și Mrazek.

— **Dela armată.** Regele — după cum scrie foaia oficioasă — a transferat la brigada 17 de cavalerie în calitate de comandant pe prințul Francisc Salvator, care până acum comandase brigada de cavalerie.

— **Oul de Paști al Papei.** La fie-ce Paști aduce poșta pe sama Vaticanului un prețios cadou. Așa s'a întâmplat și la aceste Paști. Cadoul e ascuns de obicei în un admirabil ou făcut din os de elefant. Internul oului e căptușit cu mătase albastră, ear conținutul îi e o cutie minunată de aur. Ear cutia conține adevăratul cadou: un rubin de toată minunea împrejmuț de diamante. Valoarea petrii e cel puțin 40.000 coroane. Nu se știe până acum, cine e dăruitorul, deși cadoul se repetă an de an. În 1896 a fost trimis din Berlin, în 1899 din Lipsca, în 1901 din Düsseldorf, în 1902 din București, în 1903 din Viena, ear în anul trecut din Milano. Se crede, că adresantul e un domnitor, ce nu vrea să trazeze papei, cine e.

— **Cutremur de pământ Anglia.** Luni la 1 oră 40 minute dimineața în Jorshshire, Nottinghamshire, Derwishire și Lincolnshire a fost un strașnic cutremur de pământ. Pagube nu s'au făcut, dar cutremurul a fost atât de mare, că lumea a fost deșteaptă din somn. Foarte multă lume a eșit de frică pe străzi.

— **Ziaristi războinici.** Marele ziar parisian „Le Matin” a declarat război președintelui Castro din Venezuela, și a intentat un proces de calomnie reprezentantului acestei republice la Paris, cerând 500,000 franci despăgubire.

Ziarul „Le Matin” publicase un articol asupra procesului pe care societatea cablului din Caracas îi perduse. Maubourguet, acesta e numele reprezentantului republicii Venezuela la Paris, îi trimise o rectificare în care spunea, că acel articol a trebuit să umfle considerabil cassa de fier a ziarului „Matin”. Ziarul a declarat, că e inconștient și cere dela reprezentantul „ridicolului și periculosului aventurier Castro” dovada sau o jumătate de milion pentru săraci.

— **Cel mai vechiu ziar.** Un membru al ambasadei chineze din Petersburg e fericitul posesor al unui din primele exemplare din cel mai vechiu ziar din lume, ziarul oficios chinezesc „Kin-Pana”, adică „Părintele preseii din lume”. Acest ziar datează de 911 ani. În 1361, anul după Christos, „Kin-Pana” a început să apară o dată pe săptămîna. Incepînd dela 1800 apare zilnic. Acum „Kin-Pana” se tipărește în trei ediții. Cea de dimineața publică numai știri comerciale, cea de după amiază conține știri oficiale, iar ediția de seara se ocupă cu chestiunile generale la ordinea zilei.

— **Eminența Sa domnul.** Se scrie din Roma: În procesul Murri-Bonmartini era necesar să fie ascultat și metropolitul-cardinal din Bologna, Svampa. Conte Bonmartini adevărat, pe când locuia în Bologna, trăia în strînsă prietenie cu cardinalul și el, cardinalul a fost unul din aceia, carel mai mult s'au întrepus, pentru că căsătoria să se facă îndeosebi, fiind-că familia profesorului Murri era foarte ireligioasă. Ear în Italia e obiceiul, că persoanele influente și sus puse sunt ascultate acasă. Drept aceea fiind lipsă de ascu-

larea cardinalului, președintele tribunalului spuse, că e lipsă, ca să fie ascultat și Eminența Sa, cardinalul Svampa. La aceasta zise unul dintre advocații apărători:

— În acte e vorba numai de Escelența Sa.

— Mă mir, zise președintele, că voiți să perdem vremea cu atari nimicuri. E vorba, că titlul cardinalului e Eminența, zi-l d-ta Excelența, de aceea nu va peri lumea. — Hohote de ris acompaniară explicarea aceasta a președintelui. Au ris chiar și ucigașa și complicele ei: Linda Murri și și Tullio.

— **Arestare în teatru.** În Király Színház s'a întâmplat Luni ceva foarte interesant: două dame îmbrăcate foarte elegant au fost arestate. Un detectiv s'a prezentat înaintea lor, care le-a provocat să-l urmeze la căpitănatul de poliție. Se codiră la început damele, dar mai tirziu se văzură silite să răspundă la provocarea făcută în numele legii.

Și la căpitănat!... Vezi asta-I asta!... Li-s'a arătat o telegramă dela Predeal, care spunea prea mult despre niște dame îmbrăcate atât de bine.

Damele adevărate erau din București: două Jidance, carel furaseră dela o rudă a lor din București unei mii de franci: frumoasele Jidance, ear, vezi doamne, emigraseră din România cu frumoasa sumă, sunt cu numele Fanny Bercovici și Claudina Kohn... adevărate Jidance... S'au aflat la ele banii și juvaerele... căci și de acestea furaseră și acum stau prinse. Apoi să mal emigreză din România?

— **Fratricid.** Un fioros caz de omor s'a întâmplat în Timișoara Luni în casa învățătorului de economie Wickl Gyula. Copilașul acestuia de șase ani, Eugen, un băiat cu temperament coleric, s'a mîniat foc pe doica Holț Zsuzsana, care ținea în brațe pe mititelul-I frățior Alois. A luat pușca de vînat de pe pîrete și a descărcat-o asupra doicii; gîntul însă a ajuns pe mititelul, ce-l ținea în brațe, care în curînd timp și muri. Femeia a primit niște rîni mici la cap și la braț.

După aceea a cu o mină nicei Jecăt supărăată acel enfant terrible a povestit cazul părinților.

— **Ceva nou despre planeta Marte.** Dela memorabilele descoperiri ale lui Schiaparelli asupra planetei Marte, aceasta a devenit mai mult ca ori-cînd obiectul observațiilor continue și stăruitoare ale astronomilor. Dintre observatoarele, carel s'au ocupat în special în această direcție, este acela al lui Lowell, din Flagstaff (Arizona); el dispune nu numai de un puternic telescop, ci e așezat și foarte bine din punct de vedere climateric: cerul e senin, vîntul liniștit și astfel se poate observa bine planeta Marte. Pe discul acestei planete, ori-ce observator e izbit de petele relativ mari și întunecate, căci discul e galben și roșatic. În general, petele în chestiune sunt considerate ca întinderi de apă, deci ca mări ale planetei Marte. Dar afară de aceste mări pete întunecate, se mai află și alte puncte negre mai mici, ce în general sunt considerate tot ca lacuri: de cât de mult era îndoială dacă aceste pete sunt de apă și dacă nu cumva culoarea întunecată e produsă de vegetație. În această direcție anunță acum observatorul sus-amintit, că regiunea observată la 4 Apr. și desemnată sub numele de „Mare Erytraeum” și-a schimbat culoarea din albastru-verde în cea de cafenie. Regiunea în chestie se află acum sub al 35-lea grad de latitudine sudică a lui Martie și acum stă într'un restimp, ce corespunde cu Februarul nostru. Schimbarea aceasta a culorii pare prin urmare a însemna că în acel loc trebuie să mai fie și alt-ceva afară de apă. În tot cazul observației acesteia ca și alte multele de acest fel dovedește, că pe planeta Marte se întâmplă încă mari schimbări și că ea nu e de loc un corp nou ca luna noastră, ci că pe planeta Marte există viață.

Această planetă se află acum în constelația Scorpionului, răsare la orele 9 seara, și la 2 dimineața ajunge la meridian. Este cea mai lucitoare stea de pe sudul cerului și impresionează în deosebi prin lumina sa roșie.

— **Romanul unei telefoniste.** Înainte de ora plecării vaporului „Kronland” din New-York, s'a observat o fată tînără, care se plimba nervoasă în sus și în jos pe doc, însoțită fiind de un bărbat bătrîn. Trecură vr'o două ore, astfel, când sosi o pereche tînără însoțită de un bătrîn. Cum tînăra fată a zărit perechea, ea părăsi pe însoțitorul său, sări asupra tînărului, îi înconjură gâtul și strigă; „Alfred, Alfred, ce-ai

Intemeiat în 1874.

Noutate! Noutate! Noutate!

Pardesiu „ŞAGUNA“

pentru preoți și teologi,

Fason nou, Fason nou, Fason nou.

Numai la mine se poate căpăta.

Acelaș material veste și nădragi pentru preoți. Haine francisc-losif es-
siv pentru teolog. Rînduri de haine, pardesuri din postavul cel mai la
pregătite după moda cea mai nouă se pot alege după plăcere în pră-
vălia mea

Ca e bucată se ajustează la dorință și fără plată.

serviciu conștientos! Prețuri ieftine!
25% crutare!

Comande din provincie se execută convenabil.

Cu stimă:

Moskovitz Zs.

Arad, Színház épület.

— Telefon orașenesc și comitatens 534. —

Rog**Incercați
și vă veți
convinge!**

să binevoiasă fie cine a se convinge ce conve-
nabil poate să-și procure de la mine
*articole de aur, obiecte ornamentice
de argint, juvaeruri moderne, precum și
oroloage de buzunar foarte fine.*

Prețurile-s ieftine.

Asortimentul mare.

Cu stimă:

GELLER I.

Arad, Andrassy-tér 14. —

*In Ungaria de sud.***Cea mai mare prăvălie
de haine gata pentru dame, copii și fetițe.**

Recomandă magazinul bogat asortat:

- Bluse de delen francez fl. 2.50
 - Bluse de lână pentru seară teatru și ocazii . . . 2.75
 - Bluse de șeviot engleze în toate colorile . . . 3.75
 - Negligeuri, fasonul și stofele cele mai eleg. dela . . 3.50
 - Rochițe de copii de stofă și de spălat —.50
 - Șorțe de clot pentru copii și mașă —.30
 - Rochii de stradă și plimbare fason elegant
în toate colorile de stofă 2.—
 - Albituri de dame și copii în asortiment mare.
 - Jupoane de clot dela 1 fl. 50 cr. în sus.
 - Bluse de mătase și brasiere în mod. cele mai noi originale.
- In vitrină zilnic expoziție de Incurile de curând sosite.
Solicitând binevoitorul concurs al onoratului public.

Winterni z Jenő,

Plaza Libertății 18. (Casa Reisinger.)

235

de fer și deosebite instrumente

a
aților Berta

(Berta-Testvérek)

Arad, Andrassy-tér 3.

386.

Telefon 386.

Magat în fer și mărfuri de metal, în
instrumente, în ferării pentru mobile
și cuptoare de fer de Nadrág și
primul rang Mașine (sparhert)
de Olanda elegante, specia-
pentru economia de casă, dulapuri
pentru gheață.

Merlah și Piper, puște pentru vânători:
de vânzare a coaselor de oțel Ba-
și a pompelor de stropit contra
sporei pe lângă o garanță de 10 ani,
instrumente de verit etc.

engleze, Solingene veritabile, pene-
șinuri și briciuri.

depozit exclusiv „AHOI“
a ținuturilor sud-ungare uni-
de argint:

VENUS pentru cuptoare.

de provincie se efectuesc pentru
prețurile ieftine de zi.

Cea mai fină bere de butelie!
Fabricatul
„Isvorul străvechi“

pilsenian

din bereria civilă din Pilsen, renumita în
lumea întreagă (intemeiată în 1822) se tri-
mite pasteurisată în provincie, prin ceea-
ce i se dă o trăinicie de 4—6 săptămâni.
In Arad se trimite acasă.

Mă rog a trimite exclusiv la mine comanda

Szabo Kálmán

restauratior

„La pipa mică“

Arad, Salacz-utca 3. sz.

FEJÉR ANTAL

pictor de embleme, firmo și zugrav

Arad, Strada Rákózy Nr. 10.

pregătesc potrivit timpului modern

TABELE DE FIRME,

pe sticlă, tinichea, lemn, etc.

Tot asemenea zugrăviri cu gust imitație
de lemn natural.Comande în provincie se săvârșesc prompt,
cu prețuri foarte moderate.**Igaz
Sándor**

ciasornicar și giuvaergiu.

ARAD, Piața Libertății

lângă edificiul teatrului vechiu.

Aur și argint călcat cumpără p. prețul
cel mai mare de zi, ori schimbă pentru
alte obiecte de aur și argint.

Bijuterii, oroloage, aur călcat

și recuise de argint, seduli de ama-
netare cumpără pentru prețurile cele mai
mari ori le schimbă pentru obiecte noi

DEUTSCH IZIDOR

ciasornicar și giuvaergiu

ARAD, Strada Bisericii

(Palatul minorităților.)

Isvorul cel mai estin de cumpărare de
bijuterii și oroloage.

IOSIF HEGEDÜS

Cronometrar, Ciasornicar și Giuvaergiu
Arad, piața Boros Béni 10.

Magazinul societății din Ungaria afa-
bricantilor Glashutten din Elveția. Exclusiv
singur. Ciasornice cu precisiune. 550

Distinsă cu mai multe medalii de aur și diplome.

Numărul telefonului 322.

Frumusețea femeiască
se ajunge
prin cea mai bună

crème

de față și de mâni

Helén

Prețul 1 cor. 20 fil.

Flacon de probă 70 fil.

Dinți foarte albi

va avea,

cel ce numai câte-va
zile va fi folosit

crema dentală

Helén

Prețul 1 cor. 20 fil.

Contra încăruntiri și căderii părului

Prețul 2 cor.

Prețul 2 cor.

Contra pantlicei, apoi amorteii și reumei

Prețul 2 cor.

Prețul 2 cor.

Cel mai bun medicament contra asudării picioarelor și subsuorii, precum și contra mirosului rău cauzat de aceasta — Antisudorin

⊗ ⊗ **Medicină foarte eficace.** ⊗ ⊗

Se poate procura numai

în Apoteca lui NÉMET,

Temesvár, Gyárváros, Fő-u. 44/A

Comande prin poștă și telefon

— se efectuează imediat. —

Atențiune !

Cele mai bune

   încaltamint

== să pot căpăta la ==

Asociațiunea de producțiune

papucarilor aradan

Andrásy-tér 22. (vis-à-vis de casa comitatului)

Din provincie se pot face comandașe așa că punând ori-cine piciorul pe hirtie, îl desemnează jur împrejur

Spălătorie de albituri cu vapor.

Intemeiată la 1858.

MÜLLER I. & FIUL

văpsitor de postav, curățitor chimic și spălătorie-fabrică de albituri cu vapor

în ARAD:

Halász-utca 29 - 30 sz.

Stabilimente de colectare:

Asztalos Sándor-utca 2-3. Forray-utca 4. József főherczeg-út 11.
Brassó. Déva. Gyulafehérvár. Szászsebes. Segesvár.

Avem onoare a aduce la bine-voitoarea cunoștință a p. t. publicului, că ne-am adăugat fabrica de văpsitorie chimică de postavuri și curățitorie chimică cea cu bun renume, cu o spălătorie de albituri cu vapor, provăzută cu mașinile cele mai moderne, unde se spală ori-ce fel de albituri, în deosebi: gulere, manșete și cămăși bărbătești, și se calcă de strălucesc. — In fabrica noastră se curăță chimic și văpsesc haine de bărbați, femei și copii, pardesie, dantele, perdele ș. m. d.

Rugându-ne pentru binevoitorul sprijin al p. t. publicului, rămânem

cu toată stima

Nr. de telefon 459.

Müller J. & Fiul.

Spălătorie de albituri cu vapor.